

מי יושב בכנסת, במישרדי הממשלה, בקומה החמישית של הוועד הפועל ובמצודת

זאב, בצמרת ההסתדרות ובמטכ"ל צה"ל? טיפוס אחד יושב בכל מקום. מיהו?

ההתחלה

אזה כיחד מספקים רק כיש אהו מבין "האנשים החשובים". שתי עובדות הופכות תופעה זו לקיצונית וחריפה עוד יותר:

- ראשית — מאישי העליות אינם באים שווה בשווה מבין כל 600 אלף יהודי "היישוב", אלא מתוך שכבות מוגדרות וצרות-יחסית בתוכם.
- שנית — אם ניתן, בכלל להבחין בשינוי כלשהו במצב זה, הרי שהוא שינוי כה איטי וכה דל, עד שהוא כימעט חסרי משמעות.

קבוצת אנשים מצומצמת ומוגדרת, שמוצאה בשכבות חברתיות מסוימות, שולטת באופן מוחלט על כלל מוקדי ההון החשובים במדינת ישראל, בכל המקומות שבהם הם מתקבלות החלטות החשובות, כותב, הנוגעות לכך אדם במדינה.

חשוב מאד לדעת מי הם האנשים הללו, ומה מיספרם. חשוב מאד לדעת כמה, מיהם הם עוסקים. היכן נולדו והיכן התחנכו. חשוב מאד להבין מהי השקפת העולם שלהם. מה משפיע על טיב החלטותיהם, ואילו אינטרסים הם מייצגים. חשוב מאד להבין את הטכניקה המאפשרת להם להפוך את החלטותיהם לעובדות בשטח: חשוב לדעת מהם ניגודי האינטרסים ביניהם וכיצד מוכרעים ניגודים אלה. אך ראשית, חשוב להבין מדוע זה חשוב בכלל. מדוע תופעה זו היא בעלת משמעות כה עמוקה?

ההסבר המקובל לעניין השילטון אומר כך: בישראל נהוגה דמוקרטיה פרלמנטרית מן הטיפוס המערבי. הולכים לבחור פעם בארבע שנים. חוק ממיקרים חריגים (שמואל פלאטור-שרון, למשל). הבוחרים מצביעים על-פני השקפותיהם, למען מיפולגות ותנועות שהם מאמינים כי הן מייצגות השקפות אלה, או למען פוליטיקאים שהם יחסי-הכוחות בתוכה מורכבת הממשלה. האנשים היושבים בממשלה ובכנסת מקבלים את החלטות החשובות. ינוסף לכנסת (המשך בעמוד 60)

ההוכחה הסטטיסטית למדיניות של תנועת העבודה

1974	1954	
22.7%	32.8%	חמשת העשירונים התחתונים ביחד
29.6%	21.1%	העשירון העליון

אחוז ההכנסה של העשירונים צההכנסה הלאומית

הסבר טבלה: המיספרים הנוגעים ל-1954 מובאים ממחקרו של משה זנדברג (היום זנבר). באותם ימים עדיין לא קרה הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה את חלוקת ההכנסה הלאומית על-פי עשירונים. המיספרים הנוגעים ל-1974 הובאו מהשנתון הסטטיסטי. באורח מוזר ביותר אין הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה מפרסמת עוד נתונים אלה, הנוגעים להתחלקות ההכנסה הלאומית בכלל האוכלוסייה, ומסתפקת בהתחלקות ההכנסה בין השכירים בלבד. אך מי שסבור שהמצב השתפר לטובת העשירונים התחתונים, מאז 1974, מוטב שיירגע: לפני כשנה פירסם ה-OECD (הארגון הכלכלי של המדינות המפותחות) מחקר, שממנו מתברר כי אחרי צרפת ניצבת ישראל במקום השני במדד אי-השוויון, כאשר בישראל מתגלה מגמה הפוכה לזו השוררת במרבית המדינות המפותחות (במחקר נכללו כ-20 מדינות), ואי-השוויון בה הולך וגובר.

מדידת השוויון ואי-השוויון בחלוקת ההכנסה הלאומית מתבצעת על-ידי חלוקת כלל האוכלוסייה ל-10 קבוצות, שבכל אחת מהן נכללת בדיוק עשירית מהאוכלוסייה. בטבלה זו, למשל, אילו היה מיספר אוכלוסיי ישראל שלושה מיליון, וההכנסה הלאומית (הזהה, פחות יותר, לתוצר הלאומי הכולל) היתה 100 מיליארד ל"י, כי אז, על פי התחלקות ההכנסה, מיליון וחצי אנשים המצויים בתחתית סולם ההכנסות קיבלו ביחד 22.7 מיליארד ל"י, ואילו 300 אלף האנשים המצויים בפסגת הסולם קיבלו 29.6 מיליארד ל"י. זאת, כמובן, על-פי המיספרים הרישמיים, שאינם כוללים את ההון השחור, שרק מעט ממנו מגיע לרשות העשירונים התחתונים.

כראי לקחת פעם יום-חופש, ולערוך טיול לאורך כמה קילומטרים של מיסדרונות. המיסדרונות המולצים מצויים בכמה אתרים בשלוש הערים הגדולות בישראל, ובכמה מקומות נוספים: בכנסת, במישרדי הממשלה, בקומה החמישית של הוועד הפועל של ההסתדרות ובהנהלת כור ובנק הפועלים; במצודת זאב וברחוב הירר קון 110 בתל-אביב, בסינאטים של האוניברסיטאות ובמערכות העיתונים הגדולים. אין לשכוח את הנהלות הקונצרנים הגדולים והתאחדות התעשיינים, בורסת-היהלום, מים ברמת-גן והנהלות הבנקים הגדולים. כדאי גם לסייר במפעלים האזוריים של התנועה הקיבוצית, ולקפוץ גם להעין מבט בישיבת המטה הכללי של צה"ל.

תוצאה של סיור כזה תהיה מדהימה, אך יתכן כי הדבר המדהים ביותר יהיה העובדה, שאיש לא יחשוב כלל שיש משהו יוצא-דופן במה שראו עיניו. כה "טבעי" ו"מובן מאליה" נראה הדבר, עד שלעתים רחוקות טורח מישהו להקדיש לכך מחשבה שניה.

בכך המקומות הללו, בפסגות המוסדות השונים — הפוליטיים, הצבאיים, הכלכליים והתרבותיים — יושב אותו טיפוס-אדם:

בכך המקומות הללו יש רוב עצום לאשכנזים, גולדאי 65—45, שהיו בארץ עוד לפני הקמת המדינה, להם ולבניהם אחריהם.

לא עולים,

לא ערבים

כשהוקמה מדינת ישראל היו בה כ-600 אלף יהודים. מיספר התושבים בישראל היום (והשבגבולות הקו הירוק) גדול מזה פי שישה בדיוק. כשמזנים אחוז ממאיישי הערבי תחת השונות באים מתוך 100 אלף יהודי "היישוב", שרובם המידיני נים האחרים — הערבים תושבי הארץ וצאצאיהם, והיהודים ששי גיעו לכאן אחרי קום המדינה, כל